

את החיים שלך בשביל זה. אפשר ל-
הרשים את הבנות בדרכים אחרות. חוץ
מזה, מי זה בכלל?
מאה: אני גם חושבת שזה להראות
לבנות.
שירלי: אני לא יודעת אם הייתי
עושה את זה או לא. תלוי.
בנות לא לוקחות סיכונים כאלה, ו-
שירלי לא היתה קופצת לפני מכונית
נוסעת.

הר"ר עמיה ליבליך, פסיכולוגית
המומחית בהבדלים שבין המינים, אומרת
שמיכונה מחקרית אין הוכחה ש-
לדום לוקחים יותר סיכונים מילדות.
בכל המקרים שבהם נבדקו הברלים
בין ילדים לילדות בתכונות-אופי כ-
אומץ, סיכון ופחדנות לא היה הבדל.
למעשה, יש הברלים. זה נדיר ל-
מוע על ילדה שעשתה מעשה הירוש
אומץ באופן קיצוני.

ליבליך: נראה שבקצוות ההתפל-
גות הסטטיסטיות, אצל החריגים יש ב-
עיקר בנים.

ליבליך: במחקרים שנעשו על ה-
הברלים בין ילדים לילדות בתקופות,
התברר שילדים הרבה יותר תוקפניים.
קפיצה לכביש היא סוג של תוקפנות
כלפי עצמם וכלפי הנהג, אבל אין ספק
שזה ביטוי לסוג של תוקפנות.

לדעתה, המסר התרבותי נובע מהא-
וירה הכללית שהחיים הם זולים, הג-
ברים צריכים להוכיח את עצמם, ומי
שבטעדי יילחם צריך כבר בגיל צעיר
להראות שהוא גבר.

במקום

אינתיפאדה

רפרופסור גירעון רהב מתאר
את התופעה כשיקוף של ההווייה
הישראלית. הוא מרגיש שכלום לא נח-
קר, ולא ברור האם באמת זו תופעה.
רהב: חברתנו היא חברה שבה גב-
רים צריכים להוכיח את עצמם. כדי
לעשות זאת, הם לוקחים סיכונים, מפי-
גינים יכולת ומראים תעוזה. האפיקים
הקיימים היום לילדים להפגנת היסרת
לוח הפיסיות שלהם מצומצמים יחסית.
בארצות אחרות ילדים מטפסים על
צוקים מסוכנים, שוחים בים סוער, נל-
חמים בשבת הקרוב או זורקים אבנים
על חיילי-צה"ל. במדינה שלנו המכר
נית היא סמל. בארץ מתעסקים הרבה
בנושא תאונות-דרכים. מכוניות הן זמ-
נות ומסוכנות. יש אלמנט של סיכון,
ויחד עם זאת החשש ממות אינו מוח-
שי.

המישחק של המכוניות משתלב
בצורה סבירה, או אולי קצת קיצונית,
בהסתכנותן שלוקחים ילדים בתרבו-
יות אחרות.

כשהפתקנות היא לא-מומסרת,
היא עלולה להיות מאוד מסוכנת.
הפרופסור יואל שגן, מומחה להת-
פתחות האישיות, מגדיר חלק מתופעות
ההסתכנות של ילדים כמקובלות. למי
שלו: צעידה על מעקה גבוה, הליכה על
סף הכביש וניסיון לשמור על שיווי-
מישקל.

לפי התאוריה ההתפתחותית-פסיכו-
אנליטית מסבירים זאת כניסיון של
הילד להראות לעצמו שהוא מסוגל
להתגבר על הפחד.

בצורך של הילד להוכיח לעצמו
שאינו מפחד נובע ממערכת-היחסים
שלו עם ההורים. הוא רוצה להיות כמו
אבא: חזק, גדול, כלייכול ובלתי-פגיע.
יחד עם זאת הוא גם מנסה להתחרות
באבא.

מוצא ערתי, מעמר כלכלי, השכלה
ושיכבה חברתית של הורי הילד הם
גורמים שיקבעו מהו סוג הסיכון שהילד
יקח על עצמו.

הר"ר מאיר טייכמן סבור שהלחץ
החברתי הוא גורם מכריע.
טייכמן: זו מגיפה מרבקת של שלי-
טים ונשלטים, מסתכנים ונגררים.
הר"ר שימחה לנראו, מהמכון לקרי-
מינולוגיה באוניברסיטת בראינלן, סי-
כור שמצבי מתח כלכלי, חברתי וביטי-
חוני גורמים לזיוולו בערך חיי-אדם.
האלימות בארץ נגד האינתיפאדה
מחלחלת לחברה ההופכת יותר אלימה.

ברוך רצה להוכיח לבנות שהוא
אמיץ. גם בטבע, אצל כל החיות, יש
הסתכנות עצמית. החיה מסתכנת כדי
להוכיח לעצמה ולהברותיה שהיא לא
מפחדת.

בשבטים מסויימים יש טכסים של
קבלה לשבט. הילד מגיע לגיל שבו הוא
חייב ללכת לבדו ולצוד חיה, כדי
להתקבל לקהילת-הגברים בשבט.
בארץ ובעולם, ילדים בגיל 10-11
אינם מבינים את משמעות המוות כמו

לבדוק בדיוק איפה ילדיהם משחקים
וזמה.

התופעה עלתה לכותרות רווקא ב-
חודשי-הבטיחות-בדרכים. בקר מתריע
על כמה טעויות שבמסע-הפירסום.

בקר: הסיסמה, אני מת לחיות'
מכילה את האלמנט של על החיים ועל
המוות'. ניגוד בוטה בין האחריות שצ-
ריכה להיות, לסיסמה שהיא בעלת מסר
של הימור.
הסיסמה, עצור ותן לעבור', ביחד

המורים תלמידי כיתה ה' ואמרו לה ש-
משחקים על הכביש בכדור.

אחת המורות אמרה שכראי לבדוק,
אולי זאת לא סתם הלשנה. השתיים
הניחו את כוסות-התה שלהן ויצאו
לבדוק.

המנהלת עברה בחצרי-המישחקים
שוקקת-החיים וחשבה לעצמה: מה יש
להם לחפש ברחוב הסואן? הרי רק הבר
קר הוקרש השיעור הראשון בכל הכי

בחברה הישראלית, שהיא מאצ'ואיסטית ואליטריסטית, ושבנה אין עוד תנועות-נוער היוצרות אתגרים לגיטימיים, מרגיש הילד בצורך להוכיח שהוא גבר על ידי נטילת סיכון

תות לשיחה עם התלמידים על הסכנה
בכבישים!

המורה הפריעה למחשבותיה ואמרה
שזה בטח מישחק תמים בכדור על
שפת-הכביש.

כשהתקרבו ראו לתרהמתן שפירחתי
כיתה ה' זורקים כדור לכביש, ושנייה
לפני שמגיעה המכונית רצים להשיבו.

ההורים

אחראים

רפרופסור שמואל טיאנו: מי
אוד מטריר אותי שורקו על המור-
רים ככל רחבי המדינה להעביר שיעור-
הסבר, ובעצם הם לא הונחו. זה חמור.
שרהחינוך יצחק נבון: כשלא
עושים כלום, באים בטענות. כשעושים,
שואלים למה עושים. אפשר להסביר
לילדים באופן פשוט את הבעיה, ואת
הטרגדיה לאמא ואבא של הילד שסיס-
תכן יומות.

תלמידים שיימצאו עוסקים במישך
חק הזה יידרשו לתת את הריון, והוריהם
יזמנו לבית-הספר.

מבוגרים. הם יודעים מהו מוות, אך הוא
נתפס בצורה מצומצמת.

שתי
מישפחות

רורים אליגנשווילי הוא כבר
בכיתה ה'. הוא בן 25. אבל גם הוא
נגע ממישחק. הרולטה הישראלית.

ביום השישי בערב הוא נכנס למכו-
נית הברזן היפה שלו, הפעיל את ה-
רדיו והתחיל לנסוע. אחרי שבוע-עבר
דה קשה שמח שהגיע יום השישי. ביי-
ציאה מחפיה לכיוון תל-אביב פתח את
החלונות, כדי שייכנס אוויר נעים.

פתאום, ללא כל סימן מוקדם, זינק
ילד לפני המכונית. את מבט העיניים
של הילד לא ישכח לעולם.

בוריס לא הספיק לבלום בזמן.
בוריס: כל הילדים אלה, שמ'
שחקים בהתאברויות, לא מבינים שהם
הורסים שתי מישפחות — את שלהם
ואת זו של הנהג שיגע בהם.

עמיקם לויתן, עוררדין לענייני-
תעבורה, יודע שקשה לשכנע את בית-
המישפט שהילד קפץ לכביש. יש
בעיה להוכיח, כמו בכל מישפט. השר
פט תמיד אומר שילד אינו קופץ לכ-
ביש, כי הוא לא מתאבר, והכל חושבים
שהנהג שקרן.

איש לא יחשוב שבורים שקרן, כי
היום הבעיה עלתה למודעות של הצי-
בור. אבל גם הוא יצטרך לענות על
מאות שאלות של התביעה.

לויתן: אם חבריו של הילד שקפץ
לכביש יספרו זאת לבית-המישפט, אז
הנהג סלל 50 אחוז מרכו לזיכוי.

הר"ר אליעזר לדרמן, ראש המכון
לקרימינולוגיה באוניברסיטת תל-אבי-
ב, מסביר שאין הברל בין מישפט כזה
למישפט אחר. התביעה חייבת להוכיח
שהנהג התרשל כדי שיורשע. אם הנהג
לא נהג ברשלנות, אי-אפשר להגיד ש-
התנהגותו גרמה למוות בתכוון. הב'
דיקה היא מנקודת-ראותו של הנהג.
התנהגות הילד יכולה לשמש לחיוק
איתרשלנות של הנהג. הר"ר משה
בקר, מומחה לתאונות, מצטער שרק
עכשיו מתחילים להתייחס לבעיה.

בקר: בשנת 1988 נהרגו 37 ילדים
בכבישים. רק אחד נהרג בזמן חציית-
הכביש במעבר-חצייה. כל השאר היו
ילדים ששיחקו ליד הכביש.

יתכן שהילדים שיחקו במישחק
הרולטה הישראלית. איש לא ברק.
בקר: ברור-כלל מאשימים את הני-
הג, והוא שעיר-לעזאול של החברה.
הנהג צריך לשאת בתוכו את תחושת-
האשמה, וכשהוא אומר שהילד קפץ
לכביש עונים לו שהוא נסע מהר מדי.

למעשה חלק ניכר מתאונות-הר-
רכים, שבהן מעורבים ילדים, הוא
בלתי-נמנע. התאונות הקטלניות הן
בלתי-נמנעות. המביאה להתפרצותו לכביש.
סיכויי הנהג למנוע את התאונה הם
קלושים.

בקר חושב שאחרי שהנושא נחשף,
האחריות מטלת על ההורים, ועליהם

עדנה פרימן היא כיום יועצת חינוך
כית כביש-הספר, אך זכור לה שהיו מש'
חקים במישחק הקטלני גם בימי-לדור
תה.

בין אנשי-החינוך יש שתי אסכולות.
האחת אומרת שאסור לדבר על
הבעיה, כי כך היא הופכת יותר אסורה
ויותר מפתה. השנייה אומרת שחייבים
לדבר.

עדנה: אני ברעה שחייבים להעלות
את הבעיה ולדון בה. ילד בכיתה ה'
כבר מבין את פירוש המוות. צריך
להגיד לו שבטיקות המישחק, חיו-
עלולים להסתיים. כדי להעלות לו
למודעות את המשמעות של מוות,
אפשר לדבר על אנשים קרובים שמתו,
כמו סבא או שכן.

כראי לנסות לכונן את מנהיגות
הכיתה לכיוונים חיוביים, כדי שכל ה'
כיתה תיגבר אחריהם.

השבוע עלה בראשונה הנושא לכות'
רות. לא ברור מה בדיוק מימדי התר-
פעה, ויש גירסות שונות לגבי המניעים
ודרכי-הטיפול.

כחיפה יש מישפחה שעד לפני שבוע
היתה אנונימית. השבוע ההורים של
ברוך אורן ז"ל התראינו בכל העיתור-
נים. אמו, דוריס, אשה צנועה ונעימה,
מסבירה שהיא חייבת לצעוק את כאבה,
כדי שהורים אחרים יידעו וינסו למנוע
מעצמם את הצער הנורא.

אני קוראת לכל ציבור ההורים
שיקשיבו לי. אני הקרבתו קורבן ללא
מחיר. את היקר מכל. תמיד חשבתי
שאם יקרה משהו לילדי, לא יהיה עוד
טעם בחיי. היהורו! שימרו על ילדכם!
אל תאמינו להם!

ילדי היה ילד נבון, אחראי, פיקח,
מנהיג, יפה-התואר. לא האמנתי שהוא
מסוגל לעשות דבר כזה.

אילו היה רואה כמה עצוב בכית,
וכמה שאני בוכה וכואבת, היה קם
לרגע מקיבור, מחבק אותי ואומר: אמא
אל תבכי, תפסיקי, זה היה בחצוק'.

אני מרברת עכשיו רק בשביל הור'
רים אחרים. הילד שלי כבר מת. תקי-
שיבו לי ותהיו ערניים: אי-אפשר לדעת
מה ההפתעה שתבוא. ככל שהילד פיקח
יותר, הוא מחפש סיכונים גדולים יותר.
תהורו מהמישחק הבא!

אנא, בשבילכם, פיקחו עינ'.

צילום: אלי דסה

צילום: אלי דסה

